

§ 3 **Företredning av välfärdsområdets mat- och städtjänster, utlåtande**

Kommundirektörens beredning:

Jan Finne, jan.finne@vora.fi, tfn 040 568 3400

Välfärdsområdesstyrelsen har redan 21.1.2024 fattat beslut om att Österbottens välfärdsområdes måltidsservice ska utvärderas och en offentlig upphandling av måltidstjänsterna ska utredas. Kommunerna har kontaktats i ärendet först genom sammanfattningen av den mera omfattande konsultutredningen. Denna har sänts till kommunerna 17.12.2024. Eftersom utredningsarbetet pågått en längre tid skulle det ha varit skäligt att kommunerna kontaktats i god tid. Nu måste ett utlåtande beredas med kort varsel under jul och nyår till senast den 14.1.2025. I rapporten finns vissa förslagsalternativ som skulle påverka också kommunerna väsentligt och utvärderingsarbetet borde ha kommunicerats bättre med kommunerna.

Kommunerna har endast fått ta del av en offentlig sammanställning av rapporten. Enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får den som är anställd hos en myndighet eller innehar ett förtroendeuppdrag inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll som han har fått kännedom om i samband med sin verksamhet hos myndigheten och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. Då lagstiftningen föreskriver om tystnadsplikt borde rapporten i sin helhet också tillställas kommunerna.

Syftet med utredning är att utvärdera om det lönar sig att köpa mat- och städtjänster av inhouse-bolag eller konkurrensutsätta verksamheten. Följande tre organisationsalternativ utreddes i samband med företredningen: 1) verksamheten tillhandahålls av de nuvarande tre inhouse-bolag, 2) verksamheten tillhandahålls av ett inhouse-bolag och 3) verksamheten konkurrensutsätts på marknaden. Därutöver har man utvärderat hur de ovanstående alternativen inverkar på verksamheten och personalen i de inhouse-bolag som för närvarande tillhandahåller dessa tjänster.

Vörå kommun har under hösten 2024 fått ta del av det sparprogram Stöd Botnia Ab genomfört. Enligt uppgift till Vörå kommun har detta medfört väsentliga inbesparningar för välfärdsområdet. I sammanfattningen granskas dock enbart kostnaderna för välfärdsområdet år 2023. Sammanfattningen ger av denna orsak inte en rättvisande bild då inbesparningsåtgärderna år 2024 sannolikt redan minskat välfärdsområdets kostnader gällande de tjänster Stöd Botnia Ab tillhandahållit. Sparpotentialen kan av denna orsak vara överdimensionerad, men detta går ej att verifiera på basen av materialet. Därtill jämförs faktiska kostnader hos Österbottens välfärdsområde år 2023 mot kostnader som beräknats från offertmaterial och upphandlingsbeslut hos vissa andra välfärdsområdets konkurrensutsättningar. Det förblir dock oklart vilket det faktiska kostnadsutfallet hos dessa andra välfärdsområdet blivit.

En konkurrensutsättning och omstrukturering av verksamhet med denna volym (35-40 miljoner euro) i tre olika bolag innebär stora s.k. transaktionskostnader. Ut-

redningen identifierar följande sparpotential: multitjänst för servicekök (varvid anstaltsvården tar över en del av verksamheten), uppsägning av personal som överstiger behovsdimensioneringen och ändring till förmånligare kollektivavtal för arbetsgivaren. Antagligen kalkyleras också med förmånligare anskaffningar av livsmedel och andra förnödenheter. Innan beslut om konkurrensutsättning borde utredas om dylika åtgärder kan förverkligas med nuvarande inhouse-bolag och om dessa ändringsåtgärder är realistiska att genomföra.

Sammanfattningen av rapporten innehåller också vissa motstridigheter. Till exempel anges att sparpotentialen för hemmältiderna är i miljonklassen trots att volymen enligt sammanfattningen endast är 2 % av ca. 20,6 miljoner euro. Det är således till viss del svårt att ta ställning till sifferuppgifterna i sammanfattningen.

Avslutningsvis vill Vörå kommun framföra att ett beredningsarbete på nationell nivå pågår gällande inhouse-bolagens framtida ställning. Enligt regeringsprogrammet ska en 10 % gräns för ägandet införas. Detta innebär att det i Österbotten borde finnas minst två inhouse-bolag som tillhandahåller dessa stödtjänster. I annat fall kan en del av kommunerna inte köpa tjänster av inhouse-bolagen ifall lagstiftningsprojektet framskrider. Vörå kommun understöder således ej en struktur med endast ett bolag. Ur en beredskapssynvinkel är det också motiverat med två stödtjänstbolag framom ett bolag eller en helt privat konkurrensutsatt tjänsteleverantör. Vörå kommun anser av denna orsak att välfärdsområdet borde fortsätta ett utvärderings- och effektiviseringsarbete utgående från en modell med två eller tre inhouse-bolag.

Kommundirektörens förslag:

Jan Finne, jan.finne@vora.fi, tfn 040 568 3400

Kommunstyrelsen godkänner ovanstående beredning som kommunens utlåtande till Österbottens välfärdsområde.

KST § 3

BESLUT:

Enligt förslag.

--